

O

O, v. un.

1265. **OAIE**, sb. f. „brebis“ || ir. *oie*; megl. *oaică*; ar. *oaie*.

Lat. OVIS, -EM, care trebuia să dea **oauă*, dar după pl. *oi* s'a refăcut sg. *oaie* prin analogie cu alte forme, ca *foaie-foi*, etc.

Der.: dim. *oiță*, bot. „anemone“, ar. *uiță*; *oică* (Voronca, Dat. cred. 58); *oișoară* (Iorga, Doc. Bistr. I, 35; Sez. V, 114); *oițică* (Alecsandri, P. pop. 302); megl. *oiță* || col. băn. *oiamă*, *oiet* || *oier*, ar. *uiar* „gardeur de moutons, berger“; *oierie* „bergerie“; *oierit* „impôt sur les brebis“; ar. *uirescu* (Dalamestra) „appartenant à un troupeau de brebis“ || *oiesc* „de brebis“ (Reteganul, Trand. 72; Bibicescu, P. pop. 299; Sez. VIII, 112; Tocilescu, Mat. 564, 600, 1150; Novacovici, Folclor, 139).

1266. **Uin** (ar.), adj. „de brebis, spéc. lait de brebis“ (Dalamestra) — **Uină** (ar.), sb. f. „quantité de brebis“ < OVINUS, -A, -UM || prov. *ovin* „de brebis“.

1267. **OALĂ**, sb. f. „pot, marmite“ || ir. *ole*; megl. ar. *oală*.

Lat. OLLA, -AM; normal ar fi trebuit să avem **oauă*, dar forma de singular a fost refăcută după pl. *oale* (comp. *mială*, refăcut după pl. *miele*).

Friul. *ole*; mil. piem. *ola*, bresc. *ula*; vfr. *ole*, bourg. berr. *poit. ul*, bress. *öl*, lyon. *ula*, sav. *ola*, elv. *olla*; prov. *ola*; cat. sp. *olla*; port. *olha*.

Der.: dim. *olișoară*; *oliță*; *oluță* (Lex. Bud.); ar. *ulică* (Dalamestra); megl. *oallică* vr. mold. trans. *ol* „pot, marmite“ (Dosoftei. V. Sfian. 5; Lex. Bud.: Onișor, P. pop. 63, 66; Conv. lit. XX, 1014; Tribuna,

1890, 370; Sez. III, 134; Zanne, Prov. IV, 5); † „conduit en terre cuite“ (Létop. II, 14; Lex. Bud.); dim. *oluț* (Lex. Bud.; Daul, Col. 60); *olurel* (Pompi-liu, Bal. 16); augm. *oloi* (Sez. VIII, 87), băn. *oloi* (An. Car.); augm. Sălăgiu *olovancă* (Tribuna, 1890, 370) || *olan(ă)* „tuile; conduit en terre cuite“ || trans. *olar* (WgJb. VIII, 83) „étagère pour la poterie“ (comp. *ollarium*) || col. *olărie* || trans. *a se olări* „devenir large, devenir creux comme un pot“ (Rev. cr.-lit. IV, 145).

1268. **Ulcea**, sb. f. „petit pot, petite marmite“ < *OLLICELLA, -AM (comp. *ollicula*) || dim. *ulcică*; *ulcicuță*; *ulcelușe*; *ulceluță*; *ulcuță* (Gorovei, Cimil. 188; Doine 281; Voronca. Dat. cred. 341), trans. băn. *olcuță* (Lex. Bud.), influențat de *oală*; *ulciță* (Lex. Bud.); *ulceluș* (Tocilescu, Mat. 77).

1269. **Olar**, sb. m. „potier“ || megl. *uolar*; ar. *ular* || < OLLARIUS, -UM (atestat numai ca adj.), influențat în fonetism de *oală* || piem. *olé*; vfr. prov. *olier*; cat. *oller*; sp. *ollero*; port. *oleiro* || *olăreasă* „potière“ || *olărie* „poterie, atelier, art du potier“ (sp. *olleria*; port. *olaria*) || *olăresc* (Lex. Bud.), „de potier“ || *olărit* (Lex. Bud.) „art du potier“.

1270. **OARĂ**, sb. f. „fois“ || megl. *oară* „heure“; ar. *oară* „fois; heure; temps“.

Lat. HORA, -AM; pentru înțelesul de „fois“, cf. mai jos și comp. rtr. *peida* „Zeit; Mal“.

Alb. *herə* „Zeit, Mal“; vegl. *jaura*; rtr. *ura*, vfr. *ore* (Arch. glott. IV, 211) „fois“; it. *ora*, vit. „fois“ (Savj-Lopez și Bartoli, Altit. Chrest. 208); sard. *ora*; fr. *heure*; prov. *ora* (comp.

calque ora „quelquefois, jamais“); cat. sp. port. *hora*; port. *ora*.

Der.: † *oare* „ou“; oricât de îndepărtat ar fi înțelesul acesta de al lui *hora*, el se poate totuși explica în felul următor: *oară* a fost întrebuițat întâi în funcțiunea de adverb, însemnând „acum“ (comp. it. *ora*; vfr. *ores*, *or*; sp. *hora*; port. *ora*, toate cu semnificațiunea de „maintenant“) și din construcțiunii ca **oară...oară* „acum...acum“ s'a dezvoltat cu timpul înțelesul de „sau...sau“, cum se poate vedea dintr'un exemplu ca cel următor (cu forma mai veche *oare*); *oare suflet să ia, oare a svint să slujască, oare videanii să arate, oare altă slujbă dumnezăiască să slujască*, Varlaam, Caz. II, 21^b; pentru această funcțiune a lui **oară, oare*, comp. rtr. *ura...ura*; it. *ora...oră*; vfr. *or...or*; port. *ora...ora*, toate exprimind ideea de „tantôt...tantôt“, în vfr. și „soit..“ (sp. *hora...hora* apare cu înțelesul de „ou...ou“ ce corespunde exact celui romînesc); din punct de vedere fonetic, e de observat că *oară* a devenit *oare* sub influența adv. ca *aiure, pretutindene* (comp. mai jos *aorea*); mai târziu, *oare* a evoluat spre *ori*, ar. *orî*, în condițiuni speciale de fonetică sintactică: în construcțiunii ca *oare unul...oare altul, oare acesta...oare acela, oa-pierzînd în frasă accentul s'a redus la o*, iar, de altă parte, *-e* venind în atingere cu *u-, a-* s'a schimbat în *-i*; cît despre funcțiunea de interogativ pe care o presintă *oare* „est-ce que?“ ea se explică tot din cea adverbială primitivă, cum arată și it. *ora: ora cosa farai?* = „acum (oare) ce să fac?“ || *doar(ă)* „au moins, peut-être que; este ce que?“ (resultat din contopirea lui *de* cu *oară* în construcțiunii la origine temporale, ca **de oară cînd am venit*), ar. *di oară* „de bonne heure“ (comp. formele cu același înțeles vfr. *d'heure*; nprov. *d'ouero*; cat. *d'houra*), „depuis longtemps“, ar. *dioara* „tous-jours“ || ar. *t(r)oară* „tantôt, aussitôt“; ar. *tora, torca* „maintenant“ || ar. *di-tora* „dès maintenant“ || ar. *cu oara, di cu oară* „de bonne heure“ || ar. *di oară oară* „de temps en temps“ (comp. it. *d'ora in ora*; alb. *her' her'* „maintes fois, de temps à autre“ || ar. *orî orî* (Dalametra) „quelquefois“ (comp. it. *or*

ora „soeben, in diesem Augenblicke“) || vr. dial. *adoară* „la deuxième fois“; din acesta s'a derivat în graiul din Serbia *dăorată* „mariée en secondes nocces“ || *bunăoară*, Mehed. *bunoare* „par exemple“ || *adeseori* „souvent“ (comp. vit. *sovente ore*) || *rareori* „rarement“ (comp. vgen. *rairor* „raramente“) || *uneori, auneori* (Lex. Bud.) „quelquefois“, ar. *unăoară* „une fois, jadis“ (alb. *në herë* „une fois, jadis“) || *alteori*, ar. *altă oară* și *altî orî* „autrefois“ (vit. *altr'ore*; comp. alb. *tjetër herë* „une autre fois“); † *de altă oară* (Cod. Vor.) „autrefois“ || ar. *virnă oară* „jamais“, *di virnă oară* „l'année prochaine“ || *deoarece* „puisque, car“ || cf. *care, cînd, cine, cît, cum, unde*.

Impr.: rut. *oape* „Fragepartikel“.

1271. **Aorea** (vr. trans. băn. Oaș), adv. „quelquefois“; vr. *aoare(a)*; vr. Oaș *aorea* . . . *aorea* „tantôt...tantôt“ AD HORAM || alb. *aherë*; rtr. *ad ura*; vpiem. *aora*, canav. *aura*, gen. *aoa*; vfr. *aor*; prov. *aora (ad oras)*; cat. *ara*; sp. *ahora (ahora...ahora* „tantôt...tantôt“); port. *agora*.

1272. † **Dinioară** (*dănăoară*), adv. „une fois; autre fois, jadis“ || megl. *dinăoară* „tout d'un coup“; ar. *diunăoară* „tout d'un coup, aussitôt, tantôt“ || < DE UNA HORA || comp. alb. *nga n'ë herë* „quelquefois“; m_ë *n'ë herë* „auf einmal, plötzlich“ || † *nice dinioară* „jamais“ || *odinioară* († *odănăoară*) „autrefois, jadis; †une fois“ (format din *dinioară* prin adăugarea lui *o-* sub influența lui *odată*) || *vre-odinioară* „quelquefois, parfois“ || † *niceodinioară* (*niceodănăoară*) „jamais“.

1273. **Adineaori** (*adineaorea*), adv. „depuis peu, il y a quelques instants, tout à l'heure“ — dial. *adinioarea, adinioară, adineaora, adineaorelea, dineaori, dineaorea* || ar. (a) *deaneavra* || < DE IN ILLA HORA, devenit **deneaoară*, pe urmă *deneaoarea*, etc.; la această formă s'a prepus *a-* sub influența altor adverbe ce apăreau cînd cu *a-* cînd fără (*acolo-colo, aici-ici*).

OARE, v. *oară*.

1274. **OARFĂN** (ar.), adj. „orphelin; pauvre“.

Lat. ORPHANUS, -A, -UM.

Alb. *varfæræ*; rtr. *orfen*; it. *orfano*; sard log. *orfanu*; vfr. *orfene*, sav. *orfno*; cat. *orfe*; sp. *huérfano*; port. *orfão*.

Der.: *urfinami* (Dalamestra), *urfañă*, *urfanătate*, *urfinil'e* (Dalamestra) „pauvre” || *urfănescu* „orphelin, pauvre” || *urfinipsiri* (Dalamestra) „devenir orphelin, devenir pauvre”.

1275. **OASPE** (*oaspete*), sb. m. „hôte, convive, invité” — dial. *oaspēt* (Tiktin; Ţichindeal, Fab. 143, 144) || megl. *oaspiț* și ar. *oaspe* „hôte, ami”.

Lat. HOSPES, -ITEM: formele *oaspete*, *oaspēt*, ca și megl. *oaspiț*, sînt refăcute după pl. *oaspeți* (*oaspiți*).

It. *ospite*; fr. *hôte* (vfr. *oste*); prov. *oste*; cat. *hoste*; sp. *huesped*; port. *hospede*.

Der.: dim. *ospecior* (Reteganul, Pov. ard. III, 42) ar. *oaspiță* „hôtesse” (prov. *osta*; port. *hospeda*) || Sălagiu *uspătoî*, *uspătoaie* (Tribuna. 1890, 385), ar. *uspătoaia* (Dalamestra), trans. *ospecioi* (Lex. Bud.) „hôte, hôtesse” || col. *ospețime* (Sevastos, Nunta. 134) *ospeție* (A-lecsandri, P. pop. 241) „hospitalité”, megl. *uspițol'ă* și *uspițloc* „hospitalité, amitié”. ar. *uspițâl'e* „amitié” || *ospătar* „hôtelier” (vit. *ostiero*; sp. *hospedero*; port. *hospedeiro*); *ospătăreasă* „hôtelière”; *ospătărie* „hôtellerie, auberge” (it. *osteria*; sp. *hospederia*; port. *hospedaria*) || ar. *noaspe* „ennemi”; ar. *nuspițil'e* „inimicé”.

1276. **Ospăț**, sb. n. „repas, festin” — vr. dial. *uspăț* || ar. *uspeț* || < HOSPITIUM „hospitalité qu'on donne ou qu'on reçoit, action de recevoir, de loger, d' héberger”.

1277. **Ospăta**, vb. „offrir l'hospitalité, donner à manger”; *a se ~* „manger, banqueter, se régaler” — vr. dial. *uspăta* < *HOSPITARE (= clas. HOSPITARI) „être logé, loger, recevoir l'hospitalité” || sard camp. *ospedai*; sp. port. *hospedar* || *ospătătoriu* (Tiktin) „hospitalier”, || *uspătătoriu* (Cipariu, Princ. 227) „hôte” || *ospătarnic* (Reteganul, Pov. ard. I, 65) „hospitalier”.

1278. **OASTE**, sb. f. „armée” — || „guerre” || ir. *oste*; megl. *oasti*; ar. *oaste*.

Lat. HOSTIS, -EM „ennemi”; semnificațiunea românească, ce apare și în

vfr. prov. port., se explică prin întrebuintărea lui *hostis* cu înțelesul de „armée ennemie”; mai tirziu înțelesul s'a generalizat, evoluind spre acela de „armée”; în CIL. III, 11700 *hostis* apare de genul feminin (*hoste gutica*) și cu înțelesul de „campagne, expédition militaire”.

Rtr. *ost*; vit. *oste*; vfr. prov. *ost*; cat. *host*; vsp. *hueste*; port. *hoste* (comp. alb. *uștəri* „Heerhaufe”).

Der.: col. *oștime* „soldats, armée” || *ostaș* „guerrier, soldat”; || *ostășoai* (Tiktin) „femme de soldat”; || *ostășie* „métier de soldat: troupe de soldats, garde” (Teodorescu, P. pop. 119); col. *ostășime* „soldats, armée”; || *ostășesc* „de soldat, guerrier”; || *ostășeste* „guerrièrement, militairement” || *oștean* „guerrier, soldat”; || *oștenesc* (Cantemir, Hron.: Letop. I, 480) „de soldat”; || *oștenie* (M. Costin, I, 402, 566; Letop. I, 66), || *oștenire* (Cantemir, Hron.) „opération, expédition militaire, campagne”; || *oștenitoriu* (ibid.) „chef d'une expédition militaire” || || *oștesc* (Letop. I, 53; Lex. Bud.) „de soldat” || *oști* „entrer en campagne, faire la guerre, lutter, combattre”; || *oștire* „armée, || guerre”; || *oștitor* (Paliia, Gen. XLIX. 5; Gaster; An. Car.; Lex. Bud.) „combattant”; || *oștitoră* (Gaster) „armée”; || *oștenie* (M. Costin, I, 541, 600) „expédition militaire, campagne”.

1279. **OCHI**, sb. n. „œil” — băn. *ochiū* || *orb* *ochiū* *orbi* „tempe(s)” || ir. *oclu*; megl. *uoclu*; (ă) *orbil' uocli* „tempe(s)”; ar. *oclu*.

Lat. OCULUS, -UM; pentru înțelesul special din băn. megl. comp. sîrb. слеп око, bulg. слъпно око, însemnînd „tempe”.

Vegl. *vaklo*; rtr. *ögl*; it. *occhio*; sard log. *oju*; fr. *œil*; prov. *olh*; cat. *ull*; sp. *ojo*; port. *olho*.

Der.: dim. *ochișor* || „lacet” (Paliia, Exod. XXVI, 4, 5), bot. „anagallis arvensis”; || *ochiuleț*; *ochiuț* (Lex. Bud.; I. Popovici, P. pop. 84; it. *occhiuzzo*); megl. *uclic*; *ochete*, trans. băn. „vitre” (Viciu, Glos. 63); Mehedinți „maille, nœud coulant”. *ocheti*, pl. Mehedinți „lunettes” || *ochiar* (Marian. Ins. 304) „drosophila funebris” || *Ochilă* „personnage des contes populaires qui n'a qu' un œil et qui a la vue perçante”

| *oacheș*, ar. *oael'iș* „brun“ (cuvîntul a fost aplicat mai întii la oile care aveau ochii încunjuțați de un cerc negru; comp. alb. *sük̄s, süzi* „schwarzäugig“ < *sü* „Auge“); dim. *ocheșel, ocheșea, ocheșică* (după acesta refăcut și un *ocheșic*, Iarnik-Birseanu, Doine), bot. *ocheșele*, pl. „tagetes patula, t. erecta“ || *oche-nat* „avec les yeux entouré d'un cercle noir (en parl. des brebis)“ || *ochios* (Creangă, Scr. I, 75) „aux grands yeux“ || *ochi* „regarder, viser“; *ochitură* „action de regarder, de viser, coup d'œil“ || *ochia* „voir, s'apercevoir“ (An.-Car.; Țichindeal, Fab. 124, 363, 373; R.-Codin, Cuv. Musc. 54; Tocilescu, Mat. 1073); *ochiat* (Lex. Bud.) „qui a des trous, alvéolé“ (friul. *voglá*; it. *occhiare*; sard log. *ojare*; prov. *olhar*; cat. *ullar*; sp. *ojar*; port. *olhar*) || *deochi*; ir. *oducl'u*; megl. *diocl'u* „mauvais œil, maléfice, fascination“ (comp. sp. *aojo* „Bezauberung durch die Augen“); *deochia*, megl. *diucl'ari*, ar. *diucl'are*, ir. (*ăn*-) *docl'á* „jeter le mauvais œil, fasciner“ (comp. abruzz. *adukk'a* „far malefizio cogli occhi“; sard log. *aojare* „amaliare, affascinare“; sp. *aojar* „durch die Augen bezaubern“); *deochietură*, action de jeter le mauvais œil, fascination“ (comp. abruzz. *ukl'ature* „malia“); *deochietor* „qui fascine“ || ar. *disucl'are* „faire guérir par des enchantements“; comp. vit. *disocchiato* „der Augen beraubt“; nprov. *desuiá* „arracher les yeux“; sp. *desojarse* „sich die Augen nach etwas aussehen“; sp. *desaojar* „den Zauber des bösen Blickes lösen“ || ar. *striocl'u* (Dalametra) „louche“, probabil un derivat dintr'un verb **striocll'a* (comp. nprov. *estrasuia* „gonfler les yeux“) sau o veche locuțiune adverbială devenită adjectiv; cît privește formele friul. *straloč*, tir. ven. ver. *straločo*. mant, *straloč*, gen. *stralöžu*, rom. *starlok*, toate cu același înțeles de „louche“, ele nu par să aibă vre-o legătură directă cu forma ar. și sint probabil inrudite cu *bercilocchio*, vit. *barlocchio* a căror origine nu este încă bine lămurită.

1280. **OM**, sb. m. „homme“ || ir. *om*; megl. *öom*; ar. *om* (și cu înțelesul de „luette“).

Lat. *HOMO*, -*INEM*.

Vegl. *jomno*; rtr. *hom*; it. *uomo*;

sard log. *omine*, gal. *omu*; fr. *on, homme*; prov. *om, ome*; cat. *home*; sp. *hombre*; port. *homem*.

Der.: dim. *omuț* (Lex. Bud.; Reteganul, Pov. pop. 120; Țiplea, P. pop. 114; Gorovei, Cimil. 1); *omuleț*; *omușor* și cu înțelesul de „luette“ (la Molnar, Sprachl. 363, *unșor*); pentru această semnificațiune comp. alb. *njeriŭ*, bulg. *мъжецъ* „luette“ < *njer, мъжъ* „homme“; *omenaș, omănaș* (Cantemir, Hron.; Iorga, Doc. Bistr. I, 77; Sevastos, Nunta, 10; Zane, Prov. II, 381) || băn. *omănoc* „nigaud; hommasse“ || băn. *omănoŭ* „hommasse“ || augm. *ometeu* (Lex. Bud.; Reteganul, Pov. ard. I, 2), băn. *ome-tseŭ, omotseŭ*; *omoi* (Lex. Bud.) || ar. *oamă* „vieuille femme“ || augm. *omoae* (Tocilescu, Mat. 1211; Gaster) „femme“ || col. † *oamet* (Palia, Gen. XXI, 13; XXV, 23; XXVIII, 3; XXXII, 10; XLVI, 3), † *omăt* (An. Car.); băn. *omeŭet, omănamă, omănamă, omeŭamă* || *omenesc*, megl. *uminesc* „humain“; *omeneste*, ar. *umineaști* (Dalametra) „humanement, comme les hommes; poli-ment“ || *omenie*, ar. *uminil'e* „affabilité, politesse, urbanité“ (sard log. *ominia*; cat. *homenia*); *omenos* „humain; affable“ || *omenire, omenime* „humanité. genre humain“ || *omeni* „accueillir avec politesse, traiter qqn avec égards“; † *omenit* (Cantemir, Hron.) „honorable“ || † *a se inomeni* (Varl. și Ioasaf 80; Gaster) „s'incarner“, † *inomenirea* (Prav. Mat. Bas. col. Buj. 159) „incarnation“ || *neom* „être qui ne ressemble plus à l'homme“; *neomenesc* „inhumain“; *neomeneste* „d'une manière non humaine“; *neomenie* „chose inhumaine, manque d'urbanité, de gratitude“; *neomenos, neomenit* „inhumain, sans cœur, ingrat“.

1281. **Uminătate** (ar.), sb. f. „bonté, obligeance, politesse, urbanité“; megl. *uminitate* < *HUMANITAS, -TATEM*.

1282. † **OP**, numai în expresiunea *opu iaste* „il faut“; alături de *op* apare și *opt* (Coresi, Caz. 1564, 273); o urmă a acestei forme vechi este trans. *obsă* (Lex. Bud.), *opță* (Gaz. Trans. 1887, 262; Viciu, Glos. 64) „peut-être“.

Lat. *OPUS EST*.

It. *uopo*; sard log. *obus*; vfr. *ues*; prov. *ops*; cat. *obs*; sp. *huebos*.

1283. **OPT**, num. „huit“ || ir. *opt*; megl. *ũopt*; ar. *optu*.

Lat. OCTO.

Vegl. *guapto*; rtr. *och*; it. sard *otto*; fr. *huit*; prov. *och*; cat. *vuyt*; sp. *ocho*; port. *oito*.

Der.: al *optulea* „le huitième“ || *optime* „huitième“ || *optsprezece*, ar. *optuspridzați* „dix-huit“ || *optzeci*, ar. *ubdzăți* „quatre vingt“.

1284. **ORB**, adj. „aveugle“ || ir. *orb*; megl. *ũorb*; ar. *orbu*.

Lat. ORBUS, -A, -UM „qui a perdu ses enfants; privé de“; cu înțelesul romînesc apare în latinitatea de mai tirziu (cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 193).

Alb. *verbərɛ*; vegl. *vuarb*; rtr. *orv*; it. *orbo*; vfr. *orb*, fr. *orbe* (în expr. *coup orbe*, *mur orbe*); cat. *orb*; prov. *orp*.

Der.: *orbeș* „aveugle; mendiant; taupe“ (Tiktin) || *orbie* (Varl. și Ioasaf 223; An. Car.; Sbiera, Pov. 153; Tocilescu, Mat. 577), băn. *urbie*, *orbime* (Cantemir, Ist. ier. 299; Lex. Bud.) „cécité, aveuglement“ || ar. *urbeață* „cécité, aveuglement“, megl. *urbeață* „ignorance“ (it. *orbezza*; prov. *orbeza*) || *orbește*, megl. *urbești*, *orbiș* „aveuglement“ || *orbi*, megl. *urbiri*, ar. *urghire*, *urbare* și *urghiare* „devenir aveugle, aveugler“ (alb. *vərboñ*; vven. *orbir*, *orbar*, com. *urbi*, bol. *urbir*, regg. *orbir*; vfr. *orbir*; prov. *orbar*; vcat. *orbar*; † *urbitură* (Paliia, Exod. XXI, 26), † *orbitoră* (Coresi, Molitv. 28), ar. *urbari* (Dalametra) „cécité, aveuglement“; † *orbiciune* (Mărg. 226; Cat. calv. 78; Varl. și Ioasaf, 258; Cipariu, Princ. 222) || ar. *de-a urghișaiu* „aveuglement“.

1285. **Orbeca**, vb. „marcher comme un aveugle, aller à tâtons“ < *ORBICARE || mir. *urbigar* || † *orbecătoriu* (Cantemir, Ist. ier. 115) „qui marche comme un aveugle“ || *orbecăi* (*orbăcăi*, *orbocăi*) „même sens que *orbeca*“.

ORI, v. *oară*.

1286. **ORZ**, sb. n. „orge“ || ir. *orz*; megl. *ũordz*; ar. *ordzu*.

Lat. HORDEUM.

Vegl. *vuarz*; rtr. *jerdi*; it. *orzo*; sard *orzu*; fr. *orge*; prov. cat. *ordi*; vport. *orge*.

Der.: dim. *orzișor*, *orzuleș* || *orzoaică* „hordeum hexastychon“ || *orzar* „blatier“ (prov. *orgier*; cat. *ordier*).

1287. **Urzăreață** (megl.), sb. f. „chaume, paille de l'orge“ < *HORDEARICIA, -AM.

1288. **Urzărină** (megl.), sb. f. „chaume, paille de l'orge“ < *HORDEARINA, -AM || Arcevia *orzarina* „campo di orzo“.

1289. **Ulcior** (*urcior*), sb. n. „orgelet“ —băn. *ușor* || ar. *ulcior* (*urcior*) || < HORDEOLUM, devenit **urjor* (și, prin disimilarea în *l* a primului *r* sub influența celui de al doilea, **uljor*), care nu s'a păstrat, fiind schimbat de vreme în *urcior* sub influența numeroaseior substantive, în special diminutive, care se terminau în *-cior* || ven. *ruziol*, Pola *norzolo*, ver. *oržol*, mil. *oržö*, piem. *uržöl*, piac. *oržö*, Bormio, parm. *oržöl*, regg. *oržol*, mir. *uržol*, gen. *uržö* (asupra reat. (*a*) *riolu*, teram. *rijoļe*, cal. *rijuoļe*, sic. *riolu*, cf. Salvioni, Studi rom. VI, 45); val. *lorsó*; sp. *orzuelo*.

1290. **OS**, sb. n. „os; noyau“ || ir. *os*; megl. *ũos*; ar. *os*.

Lat. OSSUM (= clas. os).

Vegl. *vuass*; rtr. *öss*; it. *osso*; sard *ossu*; fr. prov. cat. *os*; sp. *hueso*; port. *osso*.

Der.: dim. *oscior*; *osuleș*; *osișor*; *osușor*; *osuș* (Gorovei, Cimil. 131); megl. *óscic*, *uscic* || col. băn. *osamă* (cat. *os-sam*; sp. *osambre*; port. *ossama*).

1291. **Osos**, adj. „osseux, ossu“ || megl. *usos* || < OSSUOSUS, -A, -UM || it. *ossoso*; sard *ossosu*; fr. *osseux*; prov. *osos*; cat. *ossos*; sp. *ososo*.

1292. **OSÎNZĂ**, sb. f. „graisse de porc“ —† *osundză* (An. Car.) || ar. *usindză*.

Lat. AXŪNGIA, -AM; alterările fonetice pe care le prezintă forma romînească nu sint explicate; prezența lui *u-* în ar. ne arată totuși că trebuie să admitem mai curînd un *OXŪNGIA, ca și pentru formele alb. și sien. citate mai jos (comp. gr. ὀξύγγιον la Diosc. și în CGL. II, 384), dar chiar în cazul acesta *o-* din dr. rămîne nelămurit.

Alb. *ușuñe* (*așung* < ngr. ἄξουγγι); rtr. *sondscha*; Rovigno *sonša*; it. *sugna*, sien. *osoña*, piac. *sonza*, reat.

assoña, Castro dei Volsci *assuoña*, Subiaco *soña*, Alatri, Campobasso *nzoña*, Arpino *suña*, Lecce *nzuña*, abruzz. *assone*, nap. *nzoña*; sard. log. *assunza*.

OSPĂȚ, v. *oaspe*.

1293. **OU**, sb. n. „œuf“ || ir. *ov*; megl. *ŭoŭ*; ar. *oŭ*

Lat. *ŏvum*.

Alb. *ve*, *vo*; vegl. *juv*; rtr. *öv*; it. *uovo*; sard *ou*; fr. *œuf*; prov. *ov*; cat. *ou*; sp. *huevo*; port. *ovo*.

Der.: dim. *oulet*; *oușor*, bot. „*streptopus amplexifolius*“, ir. *oșor*; *ouț*

(Marian, Sărb. 112; Voronca, Dat. cred. 901); megl. *óucic*.

1294. **Oua**, vb. „pondre“ || megl. *uari*; ar. *uare* || < **OVARE* || rtr. *over*; sard *oare*; Bournois *ová*; prov. *ovar*; sp. *huevar*; port. *ovar* || *ouãtoare* „qui pond“.

1295. **Oară** (Olt. băn.), sb. f. „volaille“ (Tiktin; Tocilescu, Mat. 99) < **OVARIA* (atestat numai *OVARIUS*, -UM), devenit *oare*, căruia i s'a refăcut un sg. *oară* [Candrea] || sprsl. *uera* „Laich“; it. *ovaia* (comp. port. *oveiro*) || *orățenii* „volaille“.